

Symposium Terpen en wierdenland, een verhaal in ontwikkeling

Dag 1: Terpen/wierden, landschap en de wijde wereld

Datum:	Donderdag 4 oktober 2018
Doel van de dag:	Wetenschappelijk symposium archeologie & landschapsgeschiedenis als afsluiting van project Terpen- en Wierdenland in Ontwikkeling (Waddenfonds) i.s.m. Waddenacademie Presenteren van de inhoudelijke resultaten van het project T&W
Doelgroep:	Relevante beroepsgroepen, beleidsmedewerkers en alg. belangstellenden
Locatie:	Museum Hoogeland en kerk te Warffum (Gr.)
Transport:	Op eigen gelegenheid

Tijd	Wat	Locatie
09.00 – 09.35 uur	Inloop, koffie/thee (evt. al bezichtigen presentaties)	Spijslokaal
09.45 – 09.55 uur	Welkom en introductie Terpen- & Wierdeland Prof. dr. ir. M. (Theo) Spek Hoogleraar Landschapsgeschiedenis en hoofd van het Kenniscentrum Landschap aan de Rijksuniversiteit Groningen.	Kerk
09.55 – 10.05 uur	Officiële opening symposium Waddenacademie en Terpen- en Wierdenland Gedeputeerde Henk Staghouwer, gedeputeerde van provincie Groningen (Natuur en landschap, water, Wadden en Waddenfonds).	Kerk
10.05 – 10.40 uur	Dr. A. (Annet) Nieuwhof: postdoc onderzoeker pre- en protohistorie, Faculteit der Letteren aan de Rijksuniversiteit Groningen. Onderwerp: Leven op terpen en wierden. De basis: een zelfvoorzienende samenleving.	Kerk
10.40 – 11.15 uur	Dr. M. (Mans) Schepers, postdoc onderzoeker, Faculteit der Letteren aan de Rijksuniversiteit Groningen. Onderwerp: smaak van de Wadden: verhaal van pollen, rogge, tuinbouw, voedselproductie en handel.	Kerk
11.25 – 11.40 uur	Pauze met koffie/thee/sanitair	Spijslokaal
11.50 – 12.25 uur	Dr. K.F. (Karel) Gildemacher zelfstandig naamkundig en cultuurhistorisch onderzoek en advies. Onderwerp: over plaats- en veldnamen in het Noord-Nederlandse Waddengebied, wat zeggen ze over gebruik van het land en ouderdom dorpen. En welke naam was er eerder: terpen of wierden?	Kerk
12.35 – 13.35 uur	Lunch (broodmaaltijd en koud buffet)	Spijslokaal

13.45 – 14.20 uur	Dr. J.A.W. (Johan) Nicolay, universitair docent archeologie, Faculteit der Letteren aan de Rijksuniversiteit Groningen. Onderwerp: archeologie van het terpengebied, bewoningsgeschiedenis van Noord-Nederland, Romeinse tijd t/m tijd Karel de Grote. Vondsten Helm en Zwaard (productie, circulatie en depositie): een reconstructie.	Kerk
14.20 – 14.55 uur	J. (Jeroen) Wiersma, Kenniscentrum Landschap aan de Rijksuniversiteit Groningen, onderzoeker Terpen- en Wierdenland: een project in Ontwikkeling. Onderwerp: over het Noord-Nederlandse terpen- en wierdenlandschap in de 16e en 17e eeuw: introductie windmolen, droogmaken van meren en uitbreiden cultuurlandschap door inpolderen kwelders.	Kerk
15.05 – 15.20 uur	Pauze met koffie/thee/sanitair	Spijslokaal
15.30 – 16.05 uur	O.S. (Otto) Knottnerus, zelfstandig historisch-socioloog en grensoverschrijdend historicus. Onderwerp: over de identiteit van het Noord-Nederlandse Waddengebied, met aandacht voor verhouding herenboeren-boerarbeiders, ontwikkelingen in de landbouw 18e en 19e eeuw.	Kerk
16.05 – 16.35 uur	Paneldiscussie: hoe gaan we nu verder? Worden de terpen en wierden nieuwe pijlers onder de duurzame economie van de waddenkust? En zo ja, hoe dan? En meer praktisch: is er iets van een gezamenlijke identiteit van de zes terpen- en wierdendorpen? Moet er een vervolgaanvraag voor het Waddenfonds komen en zo ja, dat dan?	
16.35 – 16.45 uur	Samenvatting en afsluiting door dagvoorzitter Theo Spek	Kerk
16.55 – 17.30 uur	Hapje-drankje (beziichtigen presentaties)	Spijslokaal

In het museum:

- ❖ Excursies (in lunchpauze) onder begeleiding van gidsen / storytellers in directe omgeving.
- ❖ Tentoonstelling van de resultaten van het project, de zes dorpen: Wijnaldum, Firdgum, Hallum, Ulrum, Warffum en Godlinze aan de hand van kaarten en foto's.
- ❖ Fotorapportage van de maatregelen die in de dorpen uitgevoerd zijn.
- ❖ Vitruines met vondsten die tijdens het project in de dorpen zijn gedaan
- ❖ Website Terpen- en wierdenland een verhaal in ontwikkeling
- ❖ Educatieve website Terpen- en wierdenland een verhaal in ontwikkeling
- ❖ Leaflet met uitnodiging en programma voor Opleverfeest 6 oktober.